

Дмитро ПЕРОВ

*Здобувач третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти,
Український державний університет
імені Михайла Драгоманова,
м. Київ, Україна*

ЦИВІЛІЗАЦІЙНІ РОЗЛАМИ І НАРОДЖЕННЯ НОВИХ ЦІННОСТЕЙ

В світлі подій нашого сьогодення все чіткіше викристалізовується два типи цивілізаційних розламів. Так перший пролягає між різними цивілізаційними моделями, між тим, що можна умовно назвати «імперським» розумінням цінностей (тут сила, лояльність, ієрархізованість вивищуються над індивідуальною гідністю) та «ліберально-демократичним» (визнає цінність людини первинною). Щодо другого розлому, то він відбувається всередині самого ліберального світу та виникає між цінностями, які ще тримаються на просвітницькому оптимізмі, і новими цінностями, що народжуються з досвіду травми, вразливості та взаємозалежності. Щодо України, що війна прискорила обидва процеси. Вона змусила Європу знову відчувати, що цінності постають десь поза тим, що декларується, встановлюється, десь там, де за них готові платити високу ціну.

Але необхідно звернутися саме до тих цінностей, які народжуються з цих розламах та їх характеристики. Насамперед, *цінність солідарності як відповідальності*. Традиційна ліберальна солідарність часто була солідарністю зручності або ж підтримкою тих, хто далеко і не загрожує власному комфорту. Український досвід демонструє іншу солідарність: солідарність, народжену з усвідомлення спільної вразливості. Коли тиждень за тижнем Європа бачить, як українці захищають не лише свою землю, а й європейський спосіб життя, солідарність перестає бути жестом милосердя і стає актом самозбереження цивілізації.

Іншою цінністю постає цінність правди як опору. У світі в якому пропаганда і постправа стали зброєю, правда перестала бути просто «фактом». Вона стала актом опору. Сьогодні ми бачимо, що воля до правди виявляється й волею до свободи. Українські журналісти, волонтери, захисники, які фіксують злочини, документують реальність, протистоять брехні не просто «повідомляють факти». Вони породжують цінність правди, яка як описує світ, так і рятує його від розпаду.

Цінність гідності як останньої інстанції. У цивілізаційних розламах, в яких одні сторони готові жертвувати людьми заради «великої мети», а інші – ні, гідність людини повертається як абсолют. Не як абстрактна декларація, яку повідомляють в чергових маніфестаційних актах, а як конкретна практика, що

засвідчує як держава, суспільство і кожен з нас готові захищати гідність навіть найслабшого. Це та цінність, яку філософи величали «автентичністю», здатністю бути собою перед обличчям смерті і небуття.

Та народження нових цінностей завжди несе в собі небезпеку. Сьогодні ми бачимо, як в Україні, а іноді й у Європі, з'являється спокуса нової «моралі», яка виправдовує власну жорстокість як відповідь на жорстокість ворога. Ця небезпека реальна. А тому завдання філософії сьогодні – це не лише прославляння нових цінностей, а постійне їхнє випробування на автентичність.

Цивілізаційні розлами є такими моментами в якоміх історія змушує людину обирати. Не між «добром» і «злом» у їх збаналізованому, спрощеному сенсі, а між різними способами бути людиною. Одні цивілізаційні моделі пропонують цінності, засновані на силі, ієрархії і підпорядкуванні. Інші ж на гідності, відповідальності і солідарності. Треті ще тільки народжуються в болі війни, в досвіді втрати і в актах неймовірної мужності.

І тут, саме філософія в такі моменти не має права бути лише спостерігачем. Вона повинна стати тим, чим була в найкращі свої часи: мистецтвом народження нових понять, нових сенсів, нових цінностей. Не для того, щоб сказати, «як правильно», а для того, щоб допомогти людині почути те, що народжується з неї самої.

ЛІТЕРАТУРА

1. Єрмоленко В. Плинні ідеології. Ідеї та політика в Європі XIX–XX століть. Київ, Дух і Літера, 2018. 480 с.

Катерина НЕСТЕРЧУК

*Здобувачка третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти,
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка,
Тернопіль, Україна
katenesterchuk1@gmail.com*

АКСІОЛОГІЧНИЙ ВИМІР КОНЦЕПТУ «СВІЙ–ЧУЖИЙ» У КОНТЕКСТІ АНГЛОМОВНОГО ВІЙСЬКОВОГО МЕДІАДИСКУРСУ

Аксіологічна природа концептуальних одиниць часто привертає увагу сучасних лінгвістів, оскільки «відображення подій довкілля здійснюється у мовленні крізь призму категорії оцінки. Оцінка – один із способів відображення світу, пізнаючи який, людина виражає ставлення до нього. Світ, що пізнається, завжди оцінюється, оцінка – свідчення ступеня пізнаності світу» [3, с. 18].